

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt V. Innocent. III. (a) P. tit. Sancti Marcelli, & B. tit. Sanctæ Susannæ,
Presbyteris Cardinalibus Ap. Sed. Leg.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

Regis, seu quæcunque persona vicem sæcularis potestatis gerens, vobis in domibus, aut aliis rebus vestris injuriam præsumat inferre: sed tam in his, quam in aliis privilegiis vobis à Regibus, vel Archiepiscopis piâ consideratione concessa, inviolata volumus conservari. Statuimus insuper, ut nullus in Ecclesiis vestris, ultra quam (b) facultates earum Ecclesiarum sustineant, vobis instituantur in vitis,

NOTÆ.

(a) **C**onstantinopol.] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub titulo de iudiciis, cap. 1. ex qua textum ita restituo. De ipsa Ecclesia Pa-

triarchali Constantinopol. nonnulla adduxi in cap. quanto, de consuet.

(b) **Facultates eorum.**] Juxta adducta supra in cap. 1. ubi commentarium hujus textus dedi.

CAPUT V.

Innocent. III. (a) *P. tit. Sancti Marcelli, & B. tit. Sanctæ Susannæ, Presbyteris Cardinalibus Ap. Sed. Leg.*

AD decorem, & commodum, tam Ecclesiæ sanctæ (b) Sophiæ, quam aliarum Ecclesiarum, quæ sunt in urbe Constantinopol. constructæ, noscitur pertinere, ut litterati viri, & morum honestate conspicui, de quibuslibet mundi partibus venientes, institui debeant in eisdem. Verùm, sicut nostris auribus est suggestum, ven. f. n. Constantinopol. Patriarcha, immemor eorum, quæ sibi suggestimus viva voce, ac postmodùm per A. f. m. si tandem ad ipsum nostræ litteræ pervenerint, aliarum nationum clericos spernens, Venetos tantùm in ipsis Ecclesiis, & præcipuè in Ecclesia sanctæ Sophiæ satagit collocare, non attendens, quod in omni gente qui facit justitiam, acceptus est Deo, nec Sanctuarium Dei jure convenit hæreditario possideri. Quo circa dis. v. per A. f. m. quat. eundem Patriarcham monere, ac inducere studeatis, ut viros religiosos, honestos, & litteratos, undecunque originem duxerint, in prædictis Ecclesiis instituere non postponat, & maximè in majori: proponentes eisdem, quod si monitis nostris acquiescere fortè non curaverit, indignum se reddet, ut vos aliarum nationum clericos ad ejus obedientiam compellatis, præsertim cum ipsi propter hoc ad nostram duxerint audientiam appellandum. Neque dissimulare potestis, quin hoc auribus nostris incimetis, ut ex hoc ipso, an verum sit, quod Venetis dicitur promississe, conjicere valeamus. Si qui verò clerici per vos, vel per alterum vestrum sunt in prædictis Ecclesiis instituti, a p. postpositâ faciatis eos pacificâ possessione gaudere, amotos, sicut justum fuerit, per censuram ecclesiasticam ap. rem facientes restitui ad eandem.

NOTÆ.

1. (a) **P.**] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. c. 1. legendumque est, *Petro tit. sancti Marcelli, & Benedictho tit. sanctæ Susannæ, Presbyteris Cardinalibus Ap. S. Legatis.* Innocent. enim miserat eos Legatos in Orientem variis ex causis, quas referunt Spondanus in *continuat. Baronii anno 1200. & 1205.* Bosquetus in *gestis Innocent. III.*

2. (b) **Sanctæ Sophiæ.**] Celebre templum hoc sanctæ Sophiæ urbis CP. mirificè inauravit Justinianus Imperator anno 558. ut refert, & eleganter post Evagrium, & Procopium describit Baronius *tom. 7. anno 557. num. 7.*

COMMENTARIUM.

3. **P**RO interpretatione hujus textus varia adduxerunt post repententes, & laudatos à Barboisa *hic, Azor 2. p. insti. lib. 6. cap. 4.* Garcia *de benef. 7. p. cap. 9. per totum*, Petrus Gregorius *lib. 1. de rescriptis. cap. 30.* Solorzano *lib. 3. de jure Indiar. cap. 19.* Arellano *lib. 3. antinom. 3.* Sed vera interpretatio petenda est ex historia illius temporis, & urbis Constantinopol. quam licet breviter, retuli in *cap. scriptum, de elect.*

cap. final. de clerico. peregr. Sciendum igitur est, quod antequam Franci, & Veneti ad capiendam Constantinopolim castra movissent, certa inter eos pacta inita fuerunt, quæ ex gestis Innocentii III. editis à Bosqueto liber transferbere, ita enim apud ipsum fol. 92. legitur, sub titulo de pactis initis inter Venetos & Francos. [In nomine Dei æterni, Amen. Nos quidem B. Montis ferrati Marchio, & Balduinus Flandriæ & Hannoniæ, L. Blesensis & Clarimontis, H. sancti Pauli Comites pro parte nostra, vobiscum vir inclyte Domine H. Dandule, Venetorum, Dalmatiæ, atque Crovane Dux, & cum parte vestra, ad hoc ut unitas, & firma inter nos possit esse concordia, & ad omnem materiam scandali evitandam, ipso cõoperante, qui est pax nostra, & fecit utraque unum, ad ejus laudem & gloriam talem duximus ordinem observandum, & utraque pars juramento adstricta. In primis omnium armatâ manu Christi invocato nomine, civitatem expugnare debemus, & si divinâ auxiliante potentia civitatem intraverimus, sub eorum regimine debemus manere, & ire qui fuerint super exercitum prælecti, & eos sequi secundum quod fuerit ordinatum. Totum quidem habere, quod in

In civitate juvenum fuerit, à quolibet duci debet & poni in commune, & loco quo fuerit ordinatum; de quo tamen habere nobis & hominibus Venetis tres partes debent solvi, pro illo habere quod Alexius Imperator nobis & vobis solvere tenebatur. Quartam verò partem nobis retinere debemus donec fuerimus in ipsa solutione coæquales. Si autem aliquid residuum fuerit, debemus per medietatem inter nos & vos dividere, donec fueritis apacati. Si verò minus fuerit, ita quod non possit sufficere ad memoratum debitum persolvendum, undecunque fuerit prius habere acquisitum, ex eo debemus dictum ordinem observare. Salvis tamen victualibus quæ debent observari, & dividi, tam vestris, quam nostris æqualiter, ita quod utraque pars possit congruè sustentari. Quod autem residuum fuerit, partiri debet in alio habere, juxta ordinem præ nominatum. Vos etiam homines Veneti liberè & absolutè absque omni controversia per totum Imperium habere debetis omnem honorificentiam & possessiones, quas quondam consuevistis habere, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, omnesque rationes, sive consuetudines, quæ sunt in scripto. Debent etiam sex homines eligi pro parte nostra, & sex pro vestra, qui juramento adstricti eam personam eligere debent de exercitu, quam credent meliùs posse tenere, & meliùs scire ordinare terram & Imperium, ad honorem Dei, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Imperii; & si fuerint in uno concordēs, illum debemus Imperatorem habere, quem ipsi concorditer elegerint. Si verò sex in una parte, & sex in alia concordaverint, fors mitti debet, & super quem fors ceciderit, debemus eum Imperatorem habere; & si plures consenserint in una parte, quam in alia, illum Imperatorem habebimus, in qua major pars consenserit. Si verò plures partes fuerint, super quem major pars ordinavit, sit Imperator. Debet verò iste Imperator habere universam quartam partem acquisiti Imperii, & palatium Blachernæ, & Buccam Leonis: reliquæ verò tres partes per medietatem inter vos, & nos dividuntur. Sciendum est quod clerici, qui de parte illa fuerint, de qua Imperator electus, potestatem habebunt Ecclesiam sanctæ Sophiæ ordinandi, & Patriarcham eligendi ad honorem Dei, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Imperii. Clerici verò utriusque partis illas Ecclesias ordinare debent, quæ suæ parti conigerint. De possessionibus verò Ecclesiarum, tot, & tantum clericis, & Ecclesiis debent provideri, quot honorificè possint vivere, & sustentari. Reliquæ verò possessiones Ecclesiarum dividi, & partiri debent secundum ordinem præsignatum. Insuper etiam jurandum est, tam ex nostra parte, quam ex vestra, quod ab ultimo die instantis mensis Martii moderari debemus usque ad annum expletum ad Imperium, & Imperatorem manutenendum ad honorem Dei, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Imperii: inde verò in antea, omnes qui in Imperio remanserint, ipsi Imperatori stringi debent juramento, secundum bonam & rationabilem consuetudinem: & illi qui tunc in Imperio remanserint, ut prædictum est, jurare debent, quod firmas, & stabiles pactiones, quæ factæ fuerint, habebunt. Est autem sciendum, quod à nostra, & vestra parte duodecim homines,

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I,

vel plures non parte eligi debent, qui juramento adstricti feuda, & honorificentias inter homines distribuere debent, & servitia assignare, quæ ipsi homines Imperatori, & Imperio facere debent, seu quod illis bonum videbitur, & convenientius apparebit. Feudum verò quod unicuique assignatum fuerit, liberè & absolutè possidere debent de hærede, tam in masculo, quam in femina; & plenam habeant potestatem ad faciendum illud quicquid fuerit voluntatis: salvo tamen jure & servitio Imperatoris & Imperii. Imperator verò reliqua servitia facere debet, quæ fuerint facienda, præter ea, quæ ipsi facient, qui feuda, & honorificentias possidebunt secundum ordinem sibi injunctum. Statutum est etiam, quod nemo hominum aliqujus gentis, qui communem guerram nobiscum, & successoribus nostris, vel populo Venetorum habuerit, recipiatur in Imperio donec guerra pacificata fuerit. Tene tur & utraque pars ad dandam operam bonâ fide, ut hoc à Domino Papa valeat impetrari, ut si aliquis contra hanc institutionem ire tentaverit, sit excommunicationis vinculo innodatus. Insuper Imperator jurare debet, quod firmas, & stabilitas partitiones, & dationes quæ factæ fuerint, irrevocabiliter habebit secundum ordinationem superius dictam. Si verò aliquid in istis omnibus erit addendum, vel inveniendum, in potestate, & discretionem vestra, & vestrorum sex Consiliatorum consistat. Sciendum est etiam, quod vos, præfate Domine Dux, nec debetis Imperatori qui fuerit electus, vel Imperio, ad aliqua servitia facienda juramentum præstare, propter aliquod datum, vel feudum, sive honorificentias, quæ vobis debeant assignari: tantum illi, vel ille, qui, vel quos loco vestro sterneris, super his, quæ vobis fuerint assignata, debeant juramenta præstare ad omne servitium Imperatori, & Imperio faciendum, juxta ordinem superius declaratum. Anno Domini millesimo ducentesimo quarto, mense Martii, indictione septima.] Constantinopoli ergo captâ cum Thomas Maurocepus Patriarcha Constantinopol. electus, & confirmatus esset ab Innocentio III. Venetias est reversus, ut inde Constantinopolim navigaret, & interim cum Venetis pactionem fecit, ut videlicet neminem instrueret in Canonicum Ecclesiæ sanctæ Sophiæ, nisi natione Venetum, vel qui continuò per decennium Venetis habitasset: quam constitutionem Innocentius III. improbavit in præfata epistola missa prædictis Legatis, & ex literis directis ad Patriarcham ipsam CP. quas ex gestis Innocentii III. à Boqueto relatus ubi supra fol. 104. refero.

Littera Pape ad Patriarcham, cassans illicitas pactiones.

AD hoc Deus Apostolica Sedis Antistitem, qui plenitudinem habet Ecclesiasticæ potestatis, super gentes & regna constituit, ut juxta verbum propheticum evellat, & destruat, dissipet & disperdat, quæ in agro Domini suæ culturæ commisso inuulta repererit & nociva, juxta quod ahi præcipitur à Domino, per Prophetam: *Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes.* Nos igitur attendentes juramentum illud

R 2 quali

quasi prorsus illicitum, non esse servandum, quod à te Venetiis constituto fuit à Venetiis violenter extortum, sicut tua nobis infinuatio patefecit, ut videlicet neminem sis facturus Canonicum in Ecclesia sanctæ Sophiæ, nisi Venetum natione, vel qui continè per decennium Venetiis habitasset; quodque bona fide modis omnibus quibus poteris, laborabis, ut semper in Ecclesia sanctæ Sophiæ sit Venetus Patriarcha, salvo in omnibus Apostolicæ Sedis jure, auctoritate, reverentiâ, & honore; licet hæc conditio sit à te adjecta, & non sit in scriptis redacta. Præsentium tibi auctoritate mandamus, & in virtute Spiritus sancti præcipimus, quatenus juramentum illud nequaquam observes, cum Sanctuarium Dei non sit hereditario jure ab aliquibus possidendum, sed in omni gente, qui facit justitiam, acceptus est Deo: præcavens diligenter ne posthac Apostolicæ Sedis præceptum in præmissis articulis violes, iterumque delinquas; quoniam si de cætero solos Venetos in Ecclesia Sanctæ Sophiæ Canonicos institueris, & ad hoc impenderis operam qualemcunque, ut semper in eadem Ecclesia sit de Venetiis Patriarcha, in ipsa non ponendo Canonicum, nisi juret, quod nunquam alium, nisi de Venetiis eliget aut recipiet Patriarcham, nulla deinceps ratione super his poteris excusari. Sed nec illud observes, quod absque juramento diceris promississe, ut nemi-

nem Archiepiscopum præter Venetum in tota facies Romania. Ne verò prætextu juratorie cautionis, aut cujuscunque promissionis obtentu talia de cætero præsumantur, aut si præsumpta sunt, observentur. Nos obligationes hujusmodi auctoritate Apostolica irritamus, sub interpositione anathematis prohibentes, ne quis eas observare præsumat; ubique præcipimus, ut id Canonicis sanctæ Sophiæ non solum institutis, sed etiam institutendis cautè denuncies, quatenus hoc nefas valeat evitare. Licet autem plures debueris Deum timere quàm homines; ne jurares aliquid propter homines contra Deum; si tamen in illo juramento per vim & metum extorto præscriptam adhibuisti cautelam, aut juraveris salvo in omnibus Apostolicæ Sedis jure; aut reverentiâ & honore; nos tibi delictum tuum humiliter confitemur ex speciali gratia indulgemus, ut hujusmodi juramentum nullum possit tibi præjudicium generare, dummodo præceptum, quod salubriter tibi fecimus ad salvandum jus, auctoritatem, & honorem Apostolicæ Sedis, contra cujus statuta ea quæ sunt jurata, redundant, fideliter exequaris. Ceterum etsi præscripta nobis à tuis nuntiis secretò fuerint intimata, noteris tamen pro certo, quod quedam eorum certa relatione prius fuerant nostris auribus percepta.

C A P V T VI.

Idem (a) Helien. Episcopo, & Archidiacon. (b) Norantonia,
& Magistro H. de Gerse.

Cum venissent ad Apostolicam Sedem dilectus filius Magister Honorius Archidiaconus (c) Richemundiæ, & Magister Columbus Subdiaconus noster, l. de Eboraco & R. Avelnel, procuratores ven. l.n. Eboracen. Archiepiscopi, eos in confessorio nostro duximus audiendos. Fuit autem ex parte Archiepiscopi memorati propositum, quod institutio personarum, & custodia Ecclesiarum vacantium, ad eum in diocesi sua spectat, tam de jure communi, quàm consuetudine generali. Verùm quidam prædecessores ipsius quibusdam Archidiacon. Richemundiæ, tam institutionem, quàm custodiam personaliter commiserunt, eas sibi aliorum tempore retinentes, & liberè, sicut spectabat ad eos, utentes eisdem, ita quod Archiepiscopus, qui Eboracen. Ecclesiæ modò præest, Vv. de Chimili, quondam Archidiacon. Richemundiæ illas ad preces inclytæ recordationis R. (d) Regis Anglorum, de gratia speciali concessit, & eo in Episcopum post electo, sibi retinuit tanquàm suas. *Et infra:* Ad hæc Archidiaconus ipse respondit, quod cum inclytæ recordationis primus (e) H. Rex Angliæ apud Karlesolum Sedem Episcopalem vellet de novo creari, quia ex hoc Archid. Richemundiæ lædebatur, Rex ipse à bonæ memoriæ T. Archiep. Eborac. humiliter postulavit, ut in recompensationem ejusdæm partis, quæ subtraheretur Archidiaconatui memorato prædictas concederet dignitates: Archiepiscopus autem annuit precibus postulantis, & tam institutiones, quàm custodias non personaliter Archidiacon. qui tunc erat, sed perpetuò, de consensu Eboracen. Capituli, Archidiaconatui reali, & liberali concessione donavit. Cum autem Archidiaconatus ipse in continua possessione, tam istarum, quàm aliarum etiam libertatum, multorum Archiepiscoporum, Regum, & Archidiaconorum temporibus extitisset, & sæpèdictus Archiepiscopus sine contradictione qualibet concessisset ipsum cum omnibus libertatibus suis eidem, post concessionem asseruit quod ipsum concesserat institutionibus & custodiis vacantium Ecclesiarum exceptis. Ipse verò timens, ne si negaret expressè, cum nondum Archid. esset possessionem adeptus, vel impedire